

1944 - Engelandvaart vanuit de Hoeksche Waard

Op maandag 21 april organiseert Museum Engelandvaarders (Noordwijk) in de kerk van Heinenoord een feestelijke presentatie voor genodigden van het boek 'Recht door Zee'. Auteur Borre Winckel groeide op in Wassenaar en emigreerde in 1977 naar de Verenigde Staten. De belangstelling voor de Engelandvaart begon al in zijn kindertijd. Zijn vader Flip was namelijk één van de vijf studenten die in februari 1944 de Noordzee over voer. Goed voorbereid maakten zij vanuit Piershil via Zuidland de enige geslaagde overtocht van dat jaar, het bleek ook de laatste keer te zijn dat dit huzarenstukje werd volbracht.

Auteur Borre Winckel

Door: Henk van den Heuvel

“Het schrijven van dit verhaal vergde meer dan 12 jaar”, aldus Borre Winckel. “Het kwam vaak ter sprake als mijn ouders gasten hadden. Mijn vader haalde dan zijn 16mm filmprojector tevoorschijn en liet de opnamen zien van captain Hardy. Als kind begreep ik daar weinig van, in 2006 pakte ik de draad van dat verhaal weer op”.

Winckel doelt op zijn idee om op zoek te gaan naar de Engelse boot die de vijf mannen in hun vlet op pikte op zee. “Op 24 februari om 12:30 uur haalde Flight Lieutenant Sidney Spencer Bates, schipper van RAF High Speed Rescue Launch 185, hen 65 km ten oosten van de Engelse kust (Great Yarmouth) uit zee op, en de Amerikaanse filmer Captain Anthony J. Hardy legde de redding op film vast omdat hij dacht dat het om neergeschoten Amerikaanse piloten ging. Toen bleek dat het ‘maar Hollanders’

waren, kregen zij later in de oorlog de film mee”.

Zijn speurtocht leidde tot mooie ontmoetingen en tot het voornemen om een boek te schrijven. Al in 2011 werd door de New York Times aandacht besteed aan het bijzondere verhaal, onder de titel ‘How a Chevy-Powered Boat Delivered Five Dutchmen From the Nazis’. In dat artikel wordt het einde van de tocht als volgt beschreven: ‘Toen de Nederlanders aan boord van het Britse schip werden verwelkomd, werd hun zorgvuldig voorbereide vlet tot zinken gebracht, waardoor het gietijzeren wonder naar de bodem van de zee werd gestuurd’.

Dat de oversteek naar Engeland een riskante aangelegenheid was blijkt wel uit de cijfers. Van de 136 pogingen tot Engelandvaart via de Noordzee waren er slechts 31 succesvol, 172 personen slaagden er in te ontkomen aan verraad of de verdrinkingsdood. “Juist het vluchten zonder hulp van buitenstaanders, om hen te beschermen, liep vaak verkeerd af. In mijn boek besteed ik

tijdens de voorbereiding en op zee ontstonden niet onvermeld. Met distantie beschrijft hij hoe de jongens daarop reageerden en hoe zij bij de geallieerde strijdmacht ieder hun eigen weg gingen. En passant schetst Winckel de enorme kracht waarmee de Amerikaanse luchtmacht (USAAF) en de Royal Air Force Hitlers Luftwaffe ten koste van zware verliezen uiteindelijk op de knieën kregen. Dit boek is een eerbetoon aan de vele ‘gewone’ Nederlanders die Engelandvaarders met gevaar voor eigen leven hielpen bij hun tocht naar de vrije wereld. Hun vaak cruciale rol is in publicaties over de Engelandvaart tot nu toe onderbelicht gebleven. “Op ons wordt vaak de schijnwerper van de geschiedenis gericht, terwijl zij worden vergeten. Ook ik heb veel aan hen te danken. Zonder helpers was de tocht naar Engeland simpelweg niet mogelijk geweest”, aldus Engelandvaarder Eddy Jonker. Een must voor wie een van de boeiendste aspecten van de Duitse bezetting van Nederland wil doorgronden”.

Eerbetoon

Jos Teunissen, Museum Engelandvaarders:

“Na maanden van voorbereiding steken vijf jonge Nederlanders op 23 februari 1944 de Noordzee over naar Engeland. Dankzij de hulp van wel 60 landgenoten en met veel geluk brengen ze de levensgevaarlijke tocht tot een goed einde. Nooit eerder werd een Engelandvaart zo gedetailleerd beschreven als in dit boek van Borre Winckel. Zijn vader Flip Winckel en ‘oom’ Hein Fuchter behoorden tot de opvarenden. Twaalf jaar van onderzoek in archieven en interviews met tientallen betrokkenen leidden tot een reconstructie van de enige in 1944 geslaagde poging Engeland rechtstreeks via de Noordzee te bereiken. De auteur baseert zich met name op het verslag dat een van de jongens (Henk Baxmeier) na de oorlog van de reis heeft gemaakt. Daaruit stijgt het beeld op van vijf jongemannen die door de omstandigheden van hun tijd tot elkaar waren veroordeeld. Winckel laat de onderlinge spanningen die

Een replica van de vlet met de vijf jongemannen (Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg).

**Museum
Engeland
vaarders**

Presentatie boek 'RECHT DOOR ZEE - Over de laatste Engelandvaart en het einde van Nederlands-Indië' op 21 april 2022

ENGELANDVAARDERS GERED

Vijf blij en opgeluchte Engelandvaarders (v.l.n.r. John Osten, Edzard Moddemeijer, Hein Fuchter, Flip Winckel en Henk Baxmeier) worden op 24 februari 1944 midden op zee opgepikt door een schip van de RAF Rescue Launch.

dan ook veel aandacht aan degenen die mijn vader hebben geholpen. Het waren deze vaderlandslievende landgenoten die de ontsnapping mogelijk maakten”.

Het boek is gebaseerd op eigen onderzoek, officiële documentatie en enkele door de deelnemers nagelaten dagboeken. Zo valt te lezen dat via Leidschendam en Dordrecht de ontsnapingsboot terecht komt in Puttershoek, de plaatse-

lijke verzetsheld Wim Boot sleept 'm naar het Spui. Verstopt en getest in Oud-Beijerland (de Oude Tol), terwijl de mannen en hun materieel onderdak krijgen in Piershil van twee andere verzetshelden: de onverschrokken dame Jaan Rozendaal-de Heus (echtgenote van timmerman Jan) en Klaas van Bergeijk, een sleutelfi-

guur uit het Hoekschewaardse verzet. Per roeiboort steken de mannen vanaf Piershil het Spui over. Een haventje nabij de boerderij van Jacob van Bergeijk in Zuidland vormt uiteindelijk de uitvalbasis van de gemotoriseerde vlet. Richting het Haringvliet, Hellevoetsluis en Engeland. “Een eerste poging op 16 februari mislukte faliekant. Na een hachelijk avontuur op het Spui belandden de mannen weer drijfnaat in Piershil”. Het haventje in Zuidland werd later ook door Borre bezocht. “Het was een uniek moment, toen ik met mijn vader, mijn zoon George en Adam van Bergeijk aan het Spui stond. Op de plek van afvaart van 23 februari 1944, waaraan de familie Van Bergeijk zo zeer heeft bijgedragen”.

Boek verkrijgbaar

Het boek 'Recht door Zee' is verkrijgbaar in het Museum Engelandvaarders in Noordwijk (www.museumengelandvaarders.nl). Ook is het boek verkrijgbaar via de website amazon.nl (zoek op Recht door Zee) voor 21,80 euro, inclusief verzendkosten.

